

Volilni shod v Globokem.

Na dan 27. aprila ob 3. popoldne sklical je deželni poslanec za Breški okraj, c. kr. svetnik Jerman, na Globoko v gostilno gospe Razlagove prvo zborovanje svojih volilcev, da jim poklada račun o svojem šestletnem delovanju v deželnem zboru. Zbralo se je jako mnogo občinstva, 150—200 samo odličnih kmetov, med njimi skoro vsi bližnji občinski predstojniki in svetovalci. Predsednikom zbora izbran je bil občinski predstojnik Globoški, ki je v kratkih besedah pozdravil poslanca, izrazujoč željo, da bi še ta okraj tudi prihodnjih šest let zastopal. Kot vladni komisar bil je navzoč c. kr. vodja okrajnega glavarstva, preblagorodni gospod Kankovsky. V tri ure trajajočem govoru razložil je poslanec vse važnije sklepe deželnega zbora. Ni prostora tukaj navajati vse navedene številke, navedem le naj, kar je poročal o deželni nakladi. Od leta 85—89 znašala je deželna naklada na direktne davke 36%, a za leto 90. le 32%. Na prvi pogled videti je, kakor da bi se bile deželne priklade za kmete snižale; a to je le navidezno — ni vse zlato, kar se sveti. Potrebščine niso manjše in kmet ne bo plačal za leto 90. nič manj deželnih priklad, kakor leta 85. Gruntni davek narašča namreč leto za letom in tako naraščajo tudi deželne priklade.

V gmotnem obziru so slovenski poslanci po svojem taktnem postopanju nekaj malega dosegli za slovenski Štajar, to so: pripomoč zoper tršno uš, reguliranje Drave in hranilnico v Vojniku.

Kedar je pa prišlo na dnevni red narodnostno vprašanje, postala je večina popolnoma gluha: 420.000 štajarskih Slovencev nima v deželnem odboru nijednega zastopnika. Leta 1885, in 1886, nadomestoval je govornik prvo leto 2 meseca, drugo pa 3 deželnega odbornika Karlona za časa državnega zbora; a zadnje štiri leta ni bil več v to poklican. Da bi se prišlo nedostatku v okom, da ne bi bila zastopana v deželnem odboru tretjina Stajarcev, ki daje več kakor polovico krvnega davka, predlagali so slovenski poslanci pri zadnjem zasedanju, naj se v tem oziru predrugači deželna postava; razumeva se, da so nemški liberalci ta predlog odklonili in tako pa bode zanaprej slovenska raja v deželnem odboru nezastopana.

Velikokrat je bilo treba radi šolskih stvari se oglašati, ter odbijati sovražne navale; v deželnem zboru ni pri takih prilikah nikoli obveljal dokaz, vladala je zmiraj slepa strast, ki je narekovala, skrbeti za to, da se pomakne nemška meja dalje proti jugu. Jako čudna je bila stvar Slatinske šole; krajni šolski svet prosil je za podporo, a dobil jo je „nemški šulverein,“ ki še za podporo prosil ni, seveda je

postavil šulverein šolo, a poučni jezik bode v tej šoli za popolnoma slovenske otroke nemški.

Strast je oslepila večkrat liberalne Nemce, da so se bavili s stvarmi, ki jih popolnoma nič ne brigajo. Ko je dosegel državni poslanec M. Vošnjak s svojimi pritožbami, ki so bile obravnavane po vseh instancah, da se mora v gruntne kujige tudi v slovenskem jeziku vkunjevati, bili so Nemci kar po konci. Bile so dolge debate v deželnem zboru, pri katerih so slovenski poslanci stali za svoje moze; a vsi dokazi niso pomagali ničesar, liberalni Nemci storili so sklepe, ki bi morali biti na kvar Slovincem, ko bi bil deželni zbor opravičen, baviti se s to stvarjo.

Da bi zgori omenjeni odlok ministrov napravil brez veljave, začele so hranilnice, ki so skoraj edino v nemških rokah, odbijati vse prošnje, če je le najmanjša stvar bila napisana v slovenskem jeziku. Slovenskim domoljubom je bilo torej skrbeti, kako bi takemu ravnanju hranilnic prišli v okom. Osnovali so toraj „južno štajarsko hranilnico“ s sedežem v Celji. Slovenskemu kmetu sedaj ni treba pri nemških zavodih denarja iskati, posebno se radi tega ne, ker je tudi hranilnica Ljubljanskega mesta v narodnih rokah in ker že deluje 36 posojilnic po Slovenskem. Dovolitev „južno štajarske hranilnice“ je pa zopet nemilo dirnila mogotce. Začeli so iskati uzroke dovolitvi tam, kjer ga ni bilo, spregledali so pa, da so sami Slovence primorali, da so si osnovali tak zavod: je pa tudi tako dobro! Nemške hranilnice obračale so ves moj dobiček v prid lastnim zavodom: na Slovence so pri razdelitvi dobička popolnoma pozabli; južno štajarska hranilnica se pa bode ozirala v prvo na tiste, od katerih bo vlekla dobiček. Radi te hranilnice so tudi bile dolgotrajne debate v deželnem zboru, ter so se slovenski poslanci krepko uprli nemškim napadom.

Kar se torej narodnosti tiče, ni v Graškem deželnem zboru ničesa doseči; Nemški liberalci, katerim tudi nemški konservativci ne upajo ugovarjati, so popolnoma gluhi, stojijo, kakor skale ter nemajo nobenega sočutja do Slovencev. Položaj Slovenskih poslancev je toraj bil trnjev in večkrat so že mislili na to, iztopiti iz deželnega zbora. Tudi so mislili na to, v deželnem zboru slovensko govoriti, ker se Nemci itak ne ozirajo na dokazovanje slovenskih poslancev. Pokojni, nepozabljivi Rajč je že bil pripravljen na slovenski govor; a razni obziri so tedaj njegovo nakano preprečili in od tedaj je stvar zaspala. V prihodnjem zasedanju pa se bo treba za oba slučajja pripraviti. V tem oziru so nam Čehi spodbudljiv izgled. 18 let niso šli v deželni sbor in češki narod je bil 20krat poklican, si volit deželne poslance in 20krat je volil vedno iste. Češki zastopniki v deželnem zboru govorijo skoraj izključljivo češko; v dr-

žavnem zboru na Dunaji slišijo se češki, poljski in hrvatski govori. Treba bode toraj tudi na zvonaj v deželnem zboru Graškem pokazati, da živijo na Stajarskem Slovenci. Naloga vseh zavednih Slovencev mora toraj biti: skrbeti za to, da bodo volili štajarski Slovenci vedno iste poslance v slučajih, da bi spoznali poslanci za dobro, izstopiti iz deželnega zbora. Vsak slovenski poslanec mora pa tudi biti vešč popolnoma slovenskemu jeziku, da mu bo mogoče v deželnemu zboru govoriti tudi slovensko. Burno odobravanje je sledilo poslančevemu poročilu. V imenu zbranih volilcev zahvalil se je poslancu v gladkem in jedernatem govoru Žmave iz Kappel, izrazujoč željo, da bi se tudi v prihodnje ta okraj zastopal v deželnem zboru ter branil vedno cesarju zvesto udane Slovence po geslu: „vse za vero, dom, cesarja.“

Poslanec odgovori, da sicer ne misli več kandidirati, tišči ga že njegovih 66 let ter rad odstopi svoje mesto mlajši moči. Če bi pa zaupni možje spoznali, da bi on v tem okraju lažje zmagal, kakor kateri drug, hoče še žrtvovati svoje moči slovenskemu narodu.

Ko se je še izrekla po predlogu častitega gospoda Kostanjevca državnima poslancema L. Gregorecu in M. Vošnjaku zaupnica in zahvala za njuno nevstrašeno postopanje v prid slov. naroda, zahvalil se je še jedenkrat predsednik Podvinski poslancu izrazujoč željo, da še tudi v prihodnje ta okraj zastopa ter zaključi zborovanje s krepkim „živio“ na presvitlega cesarja.

Po zborovanju ostali smo še skupaj v prostem govoru. Izvrstna vinska kapljica izvabila je odkaj primernih napitnic.

Končaje svoje poročilo, mora dopisnik dostaviti, da je že imel priliko, navzočen biti pri mnogih volilnih in drugih shodih, da pa ni kmalu videl zbranih tako obilo zavednih kmetov, ter da je prepričan, da nas tudi „Südmark“ ne bode vgonobila. Bog in narod!

Gospodarske stvari.

Občinske ceste in težave z njimi.

Iz Ormoškega okraja se nam piše o tej reči tako-le: Leta 1885 sta gg. deželni inženir Teischinger in načelnik okrajnega zastopa, dr. Gersak občinsko cesto od Velike nedelje do Savec, v Ormoškem okraju, pregledala in obhodila, ter je prvi dne 1. septembra 1886 okrajnemu odboru poročal, da se ne more brez natančnega tehničnega poduka izreči, koliko bi stala ta cesta, ko bi jo okraj kot cesto II. reda prevzel. Po dolžini cesta meri prilično 8700 metrov ter bi stroški prilično znašali 18.000 gl. Dne 30. novembra 1886 je okrajni odbor sklenil, da je pripravljen delati to cesto, oziroma jo proglasiti za okrajno cesto drugega reda ter

da se ima v ta namen v proračun za leto 1887 staviti 2.500 gl. To se je tudi zgodilo, vendar pod pogojem, da občine prevzamejo prvotna dela za razširjenje in uravnavanje občinske ceste in prvo navažanje proda, okrajni odbor pa bi prevzel napravljeno vseh kanalov in mostov, in teh je 23; plača vsa gotova plačila, kakor za odkup zemlje, nadzorstvo, razmerjanje itd. To se je občinskim predstojništvom z dopisom od 2. decembra 1886 naznanilo s tem, da naj občine s sosednjimi občinami stopijo v dogovore, ter da naj svoje sklepe v 14 dneh okrajnemu odboru poročajo.

Razun Savske občine ni hotela nobena občina prevzeti prvotnih del. — Dne 30. decembra 1886. je pretresoval okrajni zastop to stvar ter je sklenil, da so pozovejo vsi občinski predstojniki in po dva svetovalca občin Velika nedelja, Trgovišče, Ivanec, Vičanec, Bratonečici in Savci ter da se v tem ustmeno pogajajo z njimi. Na to so se pozvali zastopniki teh občin na 19. februarja 1887. Pri tej seji so se nekatere občine zavezale nekaj težakov in nekaj voženj, druga pa samo težake dati. Dne 28. februarja 1887 je okrajni odbor izjavo občinskih zastopnikov vzel na znanje, ostal pa je vendar pri prvem sklepu, ali pripravljen je dati posameznim občinam denarne podpore.

Ta sklep je tudi občni zbor okrajnega zastopa dne 31. marca 1887. odobril. Koj na to se je naprosil deželni stavbeni urad, da pošlje deželnega inženirja, naj napravi potrebno tehnično delo. Vsled mnovega še drugega dela je okrajni odbor dobil dne 3. decembra 1889 dotično delo, po katerem bi stala ta cesta 32.000 gl. Okrajni odbor je takoj vse poslal odborniku g. Mešku v Savec s tem, da vse pregleda in poroča v prihodnji seji in to je tudi storil. Gospod Meško je poročal, da je proračun previsok, ter da cesta ne bode morebiti niti 20.000 gl. stala, ker se bode debeli prod ali pa strti kamen za veliko manjšo ceno dobil, kakor je v proračunu nastavljena. Temu so pritrdili tudi iz nova pozvani zastopniki zgoraj navedenih občin. Ako se pomisli, da je okrajni odbor v zadnjih štirih letih cesto Središče Strigovo in prvi del ceste sv. Miklavž Vuzmetinci popolnoma iz nova napravil in izvršil, da bode drugi del te ceste v teku tega leta gotov, kar je mnogo novece stalo, da v tem pa ni nalog povišal, temveč je še dolge razun radgonske hranilnice vse poplačal ter si še blizo 3000 gl. prihranil, ki so naloženi v južno-štajarski hranilnici v Celji, od katerih bode nekaj seveda potreboval za zidanje Miklavž-Vuzmetinske ceste, zato mora vsak količkaj misleči človek reči, da okrajni odbor ni mogel več storiti. Pri tako malem okraju, v kojem znašajo naloge blizo 12.000 gl., od kojih odpade pa okoli 4400 gl.